

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.020.05.2020

Mariola Czechowska
Prezydent Miasta Belchatowa

Urząd Miasta Belchatów
ul. Kościuszki 1
97-400 Belchatów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/081 - Realizacja programów rewitalizacji i ich efekty

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Bełchatów ¹ , ul. Kościuszki 1, 97-400 Bełchatów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariola Czechowska od dnia 8 grudnia 2014 r. Prezydent Miasta Bełchatowa ² .
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja procesu rewitalizacji. Efekty prowadzonej rewitalizacji.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016 – 2020 (III kwartał) z uwzględnieniem zdarzeń wcześniejszych i późniejszych o ile miały wpływ na działalność jednostki w kontrolowanym zakresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	1. Dariusz Krawczyk, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/153/2020 z dnia 9 września 2020 r. 2. Małgorzata Chojnacka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/168/2020 z dnia 29 września 2020 r.

(Dowód: akta kontroli str. 1-2)

---

¹ Dalej: „Urząd”

² Dalej również „Prezydent”

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Belchatowa na lata 2016-2022⁵ nie przebiegała w pełni zgodnie z przyjętymi w tym dokumencie założeniami.

Program został uchwalony przez Radę Miejską⁶ na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁷ oraz art. 14 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji⁸. Przyjęty w Programie obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie miasta Belchatów, został wyodrębniony na podstawie analizy wskaźników, zgodnie z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020⁹, oraz ustawą o rewitalizacji.

Zapisana w Programie zasada partnerstwa i partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji na każdym jej etapie, była realizowana w ograniczonym zakresie. Nie były w pełni przestrzegane zasady działania Komitetu Rewitalizacji, który od czerwca 2019 r. nie odbywał posiedzeń. Sytuacja ta ograniczała bieżącą weryfikację przebiegu wdrażania projektów i udział w tym etapie interesariuszy Programu. NIK zauważa również małe zaangażowanie interesariuszy w realizacji poszczególnych projektów i zainteresowanie oceną efektów zadań rewitalizacyjnych.

Działania podejmowane przez Miasto¹⁰ na rzecz realizacji projektów rewitalizacyjnych, w tym dotyczące pozyskiwania środków finansowych, zapewniały ich realizację zgodnie z przyjętym w Programie harmonogramem. Spośród 13 podstawowych projektów rewitalizacyjnych ujętych w GPR zrealizowano w całości osiem z nich (cztery twarde i cztery miękkie). Trzy projekty są w trakcie realizacji, zaś dwa, które miały być finansowane ze środków prywatnych, nie zostały dotychczas rozpoczęte. Umowy na realizację działań rewitalizacyjnych zawierane były w oparciu o przepisy ustawy z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹¹ oraz wewnętrzne regulaminy. Środki finansowe wydatkowane były na podstawie faktur i załączonych do nich protokołów odbioru wraz z potwierdzeniami uregulowania zobowiązań wobec podwykonawców.

Przyjęte w Programie zasady monitoringu i ewaluacji zostały określone w sposób ograniczający rzetelną ocenę zachodzących zmian na obszarze rewitalizowanym. Nie określono wartości wyjściowych (bazowych) dla wskaźników produktu i rezultatu. Ponadto dla żadnego z ustalonych wskaźników nie wskazano wartości pośrednich i docelowych pozwalających na rzetelną ocenę przebiegu realizacji przedsięwzięć i osiągnięcia założonych celów.

Coroczne sprawozdania monitoringowe z realizacji GPR ukazywały, oprócz stanu zaawansowania prac w ramach poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, również zmiany wskaźników dla obszaru rewitalizacji. Dane generowano na podstawie informacji dotyczących bieżących działań Urzędu, jednostek podległych i innych podmiotów zaangażowanych w realizację działań rewitalizacyjnych. Prezentowane zmiany wskaźników nie pozwalały jednak

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej

⁵ dalej: Gminny Program, Program, GPR

⁶ Uchwała nr XXVIII/249/16 Rady Miejskiej w Belchatowie z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia dokumentu pn. „Gminny Program Rewitalizacji Belchatowa na lata 2016-2022”,

⁷ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.

⁸ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Dz. U. z 2020 r. poz. 802 – dalej: ustawa o rewitalizacji

⁹ Wytoczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020; MIIR/H 2014-2020/20(01)/07/2015 z dnia 3 lipca 2015 roku

¹⁰ Miasto Belchatów, dalej również Miasto

¹¹ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych Dz. U. z 2019 r., poz. 1843, ze zm., dalej Pzp, ustawa Pzp

na rzetelną ocenę stopnia realizacji celów określonych w Programie, a tym samym efektów oddziaływania realizowanych przedsięwzięć na sytuację kryzysową występującą na obszarze rewitalizacji. Nie przeprowadzono również planowanych w ramach monitoringu badań ankietowych dotyczących postrzegania obszaru rewitalizacji przez interesariuszy.

Miasto nie podjęło działań mających na celu ustalenie wskaźników umożliwiających rzetelną ocenę postępu realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i osiąganych efektów tych prac. W sporządzonych sprawozdaniach monitoringowych odnoszono się przede wszystkim do analizy wskaźników obszaru rewitalizacji oraz opisu stopnia zaawansowania realizowanych projektów. Nie dokonywano oceny aktualności GPR, która pozwoliłaby zweryfikować, w jakim zakresie Program Rewitalizacji wymagał zmiany i aktualizacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR
Opis stanu
faktycznego

1. Realizacja procesu rewitalizacji.

1.1. Proces zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Bełchatowa na lata 2016-2022

1.1.1. Rada Miejska w Bełchatowie uchwałą z dnia 24 listopada 2016 r. przyjęła opracowany na podstawie ustawy o rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Bełchatowa na lata 2016-2022.

Przed uchwaleniem, Projekt podlegał konsultacjom społecznym oraz został przekazany do zaopiniowania podmiotom wskazanym w art. 17 ust. 2 pkt 4a ustawy o rewitalizacji.

Uchwalenie Programu poprzedzone zostało także poniższymi działaniami:

a) Uchwałą z dnia 25 lutego 2016 r. Rada Miejska w Bełchatowie wyznaczyła obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Bełchatowa¹². Ustanowione zostało na rzecz Miasta prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na terenie obszaru rewitalizacji.

(Dowód: akta kontroli str. 22-23)

b) Uchwałą z dnia 28 kwietnia 2016 r. Rada Miejska w Bełchatowie postanowiła o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bełchatowa¹³, powierzając wykonanie uchwały Prezydentowi Miasta.

(Dowód: akta kontroli str. 24)

c) Zarządzeniem Prezydenta Miasta Bełchatowa¹⁴ powołany został Zespół Zadaniowy ds. opracowania i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bełchatowa¹⁵. W skład 25-osobowego Zespołu, powołani zostali: Koordynator Zespołu Zadaniowego – Pełnomocnik ds. Rewitalizacji oraz pracownicy Urzędu i jednostek podległych, dla których ustalono indywidualne zakresy obowiązków. W ramach zadań przypisanych członkom Zespołu ujęte były m.in.:

- koordynacja prac i nadzór nad prawidłową pracą Zespołu,
- zapewnienie przepływu informacji pomiędzy Prezydentem, komórkami organizacyjnymi a Zespołem,
- nadzór nad częścią formalną – opracowanie projektów uchwał, zarządzeń itp.,
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych, zapewnienie aktywnego udziału interesariuszy rewitalizacji,

¹² Uchwała Nr XIX/157/16 Rady Miejskiej w Bełchatowie z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Bełchatowa.

¹³ Uchwała Nr XXI/183/16 Rady Miejskiej w Bełchatowie z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bełchatowa

¹⁴ Zarządzenie Prezydenta Miasta Bełchatowa nr 84/2016 z dnia 12 kwietnia 2016 r.

¹⁵ Zwany dalej: Zespołem

- opracowanie działań merytorycznych m.in. w zakresach: gospodarki przestrzennej, opieki społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, ochrony zdrowia, gospodarki mieszkaniowej, sfery działań społeczno-kulturalnych i turystycznych,
- kontakt z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność w obszarze rewitalizacji oraz opracowanie planu działań możliwych do realizacji przez te organizacje,
- weryfikacja możliwości współfinansowania działań rewitalizacyjnych z funduszy zewnętrznych.

(Dowód: akta kontroli str. 27-31)

d) Opracowany przez firmę zewnętrzną Program w dniu 9 stycznia 2017 r. GPR uzyskał pozytywną opinię Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego o zgodności z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 i został wpisany do – prowadzonego przez Marszałka Województwa Łódzkiego – Wykazu pozytywnie zweryfikowanych programów rewitalizacji.

(Dowód: akta kontroli str. 32-33, 87-93)

Wskazując przesłanki zlecenia opracowania programu rewitalizacji podmiotowi zewnętrznemu w sytuacji funkcjonowania wcześniej powołanego Zespołu Zadaniowego ds. opracowania i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bełchatowa, Prezydent Miasta podała, że po głoszeniu przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego konkursu dotacji na opracowanie lub aktualizację programów rewitalizacji dla gmin województwa łódzkiego, Miasto uznało za uzasadnione opracowanie Programu przez firmę zewnętrzną posiadającą doświadczenie w sporządzaniu programów rewitalizacyjnych.

(Dowód: akta kontroli str. 1041-1046)

e) Opracowane Programu dofinansowane zostało dotacją otrzymaną z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego na realizację zadania polegającego na wsparciu w opracowaniu lub aktualizacji programów rewitalizacji.

(Dowód: akta kontroli str. 34-86)

Według sprawozdania końcowego z rozliczenia dotacji¹⁶ wydatki poniesione na realizację projektu dotyczącego opracowania Programu wyniosły 9.212,7 zł, i zostały sfinansowane dotacją w kwocie 8.291,43 zł oraz środkami własnymi Miasta w kwocie 921,27 zł.

W dniu 18 maja 2018 r. Urząd Marszałkowski zatwierdził sprawozdanie końcowe z realizacji umowy.

(Dowód: akta kontroli str. 94-141)

1.1.2. Przyjęta w GPR kompleksowość procesu rewitalizacji, zakładająca włączenie wielu grup interesariuszy, stanowiła podstawę stworzenia struktury organizacyjnej oraz podziału kompetencji i obowiązków.

W ustalonym w GPR schemacie zarządzania procesem rewitalizacji, przewidziano:

- na etapie programowania – uczestniczenie w procesie Prezydenta Miasta Bełchatów, interesariuszy oraz Zespołu powołanego z pracowników Urzędu reprezentujących różne jednostki organizacyjne (jego zadania w dalszych etapach realizacji Programu według przyjętych założeń były zadaniami Komitetu Rewitalizacji),
- na etapie realizacji – szczególną rolę przypisano Komitetowi Rewitalizacji, w skład którego wchodził m.in. reprezentanci Prezydenta Miasta, Rady Miejskiej, instytucji publicznych, mieszkańców. W procesie uwzględniono również udział

¹⁶ złożonego przez Urząd w dniu 2 marca 2017 r. i skorygowanego w dniu 14 grudnia 2017 r. z uwzględnieniem uwag zgłoszonych przez Urząd Marszałkowski pismem z dnia 26 października 2017 r.

interesariuszy, koordynatora procesu rewitalizacji, koordynatorów przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz realizatorów tych przedsięwzięć,

- na etapie monitorowania – przewidziano zadania dla Komitetu Rewitalizacji oraz koordynatora procesu rewitalizacji i koordynatorów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

(Dowód: akta kontroli str. 342-347)

Za wdrażanie GPR odpowiedzialny był Prezydent Miasta Bełchatowa. Prowadzenie i koordynacja prac w zakresie programów dotyczących rewitalizacji Miasta Bełchatowa powierzona została do realizacji zastępcy dyrektora Wydziału Rozwoju Miasta.

W Programie przyjęto, że na etapie wdrażania kluczowe znaczenie będą miały podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jako podmioty zaangażowane m.in. we wdrażanie projektów wskazane zostały:

- Bełchatowsko-Kleszczowski Park Przemysłowo-Technologiczny działający aktywnie na rzecz aktywizacji gospodarki regionu bełchatowskiego, w zakresie podejmowania na preferencyjnych warunkach działalności gospodarczej, zwłaszcza przez małych i średnich przedsiębiorców, a także wspierania innowacyjności w działaniu przedsiębiorstw,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie¹⁷, działający na rzecz edukacji oraz aktywizacji społecznej mieszkańców Bełchatowa, a w szczególności mieszkańców centrum miasta, na terenie którego znajduje się największe skupisko osób ubogich i potrzebujących pomocy,
- Fundacja Solidarni, której misją jest udzielanie pomocy osobom trwale i czasowo znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Komitetowi Rewitalizacji przypisane zostało zadanie dostarczania w procesie rewitalizacji opinii i stanowisk, mających wspierać Prezydenta Miasta Bełchatowa w prawidłowej realizacji Programu. Jako szczegółowe zadania Komitetu Rewitalizacji wskazano m.in.:

- koordynowanie realizacji, opiniowanie wszelkich propozycji zmian, koordynowanie procesu wdrażania oraz monitorowanie Programu,
- promocję przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektów rewitalizacji.

(Dowód: akta kontroli str. 3-6, 342-347)

Uchwałą z dnia 30 marca 2017 r. Rada Miejska w Bełchatowie¹⁸ ustaliła zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji. Według przyjętych założeń Komitet Rewitalizacji stanowił forum współpracy i dialogu interesariuszy z władzami Miasta Bełchatowa w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji w ramach opracowanego i realizowanego Gminnego Programu Rewitalizacji Bełchatowa na lata 2016-2022.

Zgodnie z omawianą uchwałą, w skład Komitetu Rewitalizacji, powoływanego przez Prezydenta Miasta Bełchatowa w drodze zarządzenia, wchodziło nie więcej niż 23 przedstawiciele interesariuszy procesu rewitalizacji, w tym nie więcej niż dwóch przedstawiciele:

- mieszkańców obszarów rewitalizacji,
- właścicieli/użytkowników wieczystych nieruchomości zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji,
- mieszkańców zamieszkałych poza obszarem rewitalizacji,

¹⁷ Dalej: MOPS

¹⁸ Uchwała nr XXXIII/288/17 Rady Miejskiej w Bełchatowie z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, zwana dalej również „uchwałą w sprawie zasad działania Komitetu Rewitalizacji”

- przedstawicieli podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,
- przedstawicieli podmiotów prowadzących działalność w obszarze rewitalizacji,
- przedstawicieli podmiotów prowadzących działalność na terenie miasta – poza obszarem rewitalizacji,
- przedstawicieli podmiotów prowadzących na obszarze miasta działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych,
- przedstawicieli instytucji kultury,
- przedstawicieli podmiotów realizujących na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa,
- przedstawicieli Rady Miejskiej w Belchatowie,
- nie więcej niż trzech przedstawicieli Prezydenta Miasta Belchatowa.

Członkiem Komitetu Rewitalizacji mogła być osoba będąca mieszkańcem zameldowanym na terenie Belchatowa.

Poza przedstawicielami Rady Miejskiej w Belchatowie oraz Prezydenta wyznaczanymi przez te organy, pozostali członkowie Komitetu Rewitalizacji wybierani byli w trybie otwartego naboru ogłaszanego na stronie internetowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Belchatowa.

Ustalono, że kadencja Komitetu Rewitalizacji trwa do czasu zakończenia procesu rewitalizacji, którego ostatnim etapem będzie opracowanie raportu z realizacji GPR.

Określając zasady działania Komitetu Rewitalizacji postanowiono m.in., że:

- Komitet opiniuje ocenę aktualności i stopnia realizacji GPR co najmniej raz na dwa lata,
- zadaniem członków jest także promowanie i zachęcanie mieszkańców oraz wszystkich podmiotów do uczestnictwa w konsultacjach Programu, a także współpracy w realizacji i monitorowaniu podejmowanych działań, przedsięwzięć,
- w pracach Komitetu mogły brać udział osoby spoza jego grona, np. eksperci w dziedzinie rewitalizacji, przedstawiciele różnych środowisk oraz specjaliści z zakresu działań podejmowanych na obszarze rewitalizacji.

Zasady wyznaczania składu oraz działania Komitetu Rewitalizacji Prezydent przedłożyła Radzie Miasta do uchwalenia z opóźnieniem wynoszącym ponad miesiąc, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(Dowód: akta kontroli str. 142-149, 1043-1044)

W wyniku rozstrzygnięcia naboru ogłoszonego w dniu 19 czerwca 2017 r. Prezydent zarządzeniem z dnia 10 lipca 2017 r.¹⁹ powołała Komitet Rewitalizacji Miasta Belchatowa. W skład Komitetu powołano 15 osób, w tym przedstawicieli mieszkańców z obszaru i spoza obszaru rewitalizowanego, przedstawicieli podmiotów zarządzających nieruchomościami, prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta poza obszarem rewitalizowanym, prowadzących działalność społeczną i kulturalną na terenie miasta, przedstawiciela realizującego uprawnienia Skarbu Państwa, przedstawicieli Rady Miejskiej w Belchatowie oraz przedstawicieli Prezydenta.

W dniu 27 czerwca 2018 r. Prezydent ogłosiła nabór uzupełniający do Komitetu Rewitalizacji. W wyniku przeprowadzonej procedury, zarządzeniem z dnia 28 września 2018 r.²⁰ Prezydent powołała Komitet Rewitalizacyjny w 18 osobowym składzie, powiększonym o przedstawicieli właścicieli nieruchomości zlokalizowanych

¹⁹ Zarządzenie nr 236/2017 Prezydenta Miasta Belchatowa z dnia 10 lipca 2017 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji Miasta Belchatowa ds. przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Belchatowa na lata 2016-2022.

²⁰ Zarządzenie nr 324/2018 Prezydenta Miasta Belchatowa z dnia 28 września 2018 r. w sprawie zmiany zarządzenia nr 236/2017 (...)

na obszarze rewitalizowanym oraz przedstawiciela podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w obszarze rewitalizowanym.

Zarządzeniem z dnia 3 stycznia 2019 r. Prezydent dokonała korekty składu Komitetu Rewitalizacyjnego, uwzględniającej zmianę przedstawiciela delegowanego do Komitetu Rewitalizacyjnego przez Radę Miejską w Belchatowie.

(Dowód: akta kontroli str. 150-159)

W kontrolowanym okresie Komitet Rewitalizacji odbył siedem posiedzeń, przedmiotem których były m.in.:

- szczegółowe omówienie realizowanych zadań z uwzględnieniem pytań zgłaszanych przez mieszkańców (np. o stan drzewostanu oraz przyszłość studni publicznych na obszarze zadania pn. „Rewitalizacja Pl. Wolności”),
- wystąpienie z wnioskiem do właściwych organów i jednostek o – postulowane przez mieszkańców – m.in. rozważenie możliwości wyznaczenia nowego przejścia dla pieszych oraz budowy parkingu na obszarze Pl. Wolności, zmiany lokalizacji schroniska oraz jadłodajni dla osób bezdomnych, poprawy bezpieczeństwa w rejonie Pl. Wolności oraz wzdłuż rzeki Rakówki,
- przedstawienie sprawozdania z realizacji GPR,
- omówienie stanu prac na obszarze realizacji zadania pn. „Rewitalizacja Pl. Wolności” ustalonego podczas wizyty Przewodniczącego Komitetu,
- przedstawienie przez Wykonawcę stanu realizacji zadania „Kamienice Tkaczy” i wskazanie problemów związanych z realizacją zadania, dotyczące m.in. uzyskania opinii Konserwatora Zabytków, a także potrzeby wykwaterowania kilku rodzin z modernizowanych kamienic,
- przedstawienie zasad funkcjonowania schroniska dla osób bezdomnych, dopuszczonych prawem form pomocy osobom bezdomnym, potrzeb tych osób, których zaspokojenie jest niezbędne w okresie zimowym.

(Dowód: akta kontroli str. 160-178)

Od 11 czerwca 2019 r. Komitet Rewitalizacji nie odbywał posiedzeń. Stosownie do uchwały Rady Miejskiej w Belchatowie określającej m.in. zasady działania Komitetu Rewitalizacji²¹, przewodniczący zobowiązany był do zwoływania posiedzenia nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(Dowód: akta kontroli str. 142-149, 160-178)

Według wyjaśnień Prezydent Miasta członkowie Komitetu Rewitalizacji, realizując zadania dotyczące promowania i zachęcania interesariuszy do uczestnictwa w konsultacjach programu oraz współpracy w realizacji i monitorowaniu podejmowanych działań, przedsięwzięć, uczestniczyli w mobilizowaniu mieszkańców obszaru zdegradowanego do aktywnego udziału w działaniach rewitalizacyjnych. Prowadzona była – podczas naboru uzupełniającego członków Komitetu Rewitalizacji – akcja pozyskania chętnych do udziału w pracach Komitetu Rewitalizacji. Bezpośrednie kontakty z mieszkańcami, przedsiębiorcami i właścicielami nieruchomości tego obszaru, przyniosły efekty w postaci złożonych w naborze deklaracji.

(Dowód: akta kontroli str. 1041-1046)

1.1.3. Osoby uczestniczące w procesie wdrażania Programu Rewitalizacji posiadały przygotowanie merytoryczne w zakresie zadań realizowanych w procesie rewitalizacji. Koordynujący w Urzędzie pracami w zakresie rewitalizacji, w ramach podnoszenia kwalifikacji uczestniczył w szkoleniach i konferencjach, dotyczących m.in. zorganizowanej przez Ministerstwo Rozwoju konferencji pn. „Rewitalizacja

---

²¹ Z dnia 30 marca 2017 r.

w małych miastach" oraz III Konferencji Programowej Łódzkiej Szkoły Rewitalizacji pn. "Proces przywracania funkcji miejskich - regeneracja urbanistyczna miast". W składzie Zespołu funkcjonowali: Koordynator Zespołu Zadaniowego – Pełnomocnik ds. Rewitalizacji oraz pracownicy – uczestniczących w procesie rewitalizacji – komórek organizacyjnych Urzędu i jednostek podległych. Osoby te w ramach prac Zespołu realizowały zadania wynikające z zadań ich macierzystych komórek organizacyjnych.

(Dowód: akta kontroli str. 27-31)

1.2. Partnerstwo i partycypacja w procesie rewitalizacji

1.2.1. Zgodnie z postanowieniami GPR jego realizację oparto na zasadach partnerstwa i partycypacji. Partycypacja społeczna była wpisana w proces rewitalizacji na każdym jej etapie (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie).

Zarządzanie procesem rewitalizacji w mieście Bełchatów oparte zostało na zasadach otwartości, równości dostępu, współfinansowania oraz oceny efektywności ekonomicznej. W ramach realizacji tych zasad na etapie przygotowania Programu:

- Prezydent zarządziła przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu Programu. Wynikiem konsultacji było włączenie do projektu przedsięwzięć, zgłoszonych przez potencjalnych partnerów programu. Zgłoszono łącznie 63 projekty rewitalizacyjne, z których na etapie dalszych konsultacji wybrano i utworzono 24 przedsięwzięcia;
- Projekt GPR podlegał konsultacjom społecznym, mającym na celu zebranie uwag i opinii interesariuszy Programu. W ramach konsultacji: gromadzono uwagi zgłaszane w postaci papierowej oraz elektronicznej, zorganizowano spotkanie informacyjno-konsultacyjne oraz warsztat dla interesariuszy²². W czasie konsultacji projektu Programu do Urzędu wpłynęło drogą elektroniczną 76 uwag. Dotyczyły one m.in. doprecyzowania zapisów zawartych w projekcie, uzupełnienia konsultowanego dokumentu o dodatkowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, poprawienia danych zawartych w diagnozie, uszczegółowienia celów operacyjnych.

(Dowód: akta kontroli str. 206, 396-409)

1.2.2. Zgodnie z założeniami GPR udział interesariuszy przewidziany był na każdym etapie jego wdrażania.

Jako podmioty zaangażowane we wdrażanie Programu wskazane zostały m. in.: MOPS, Fundacja Solidarni, a także Bełchatowsko-Kleszczowski Park Przemysłowo-Technologiczny.

Szczególną rolę we wdrażaniu Programu przypisano Komitetowi Rewitalizacji, któremu przypisano zadanie dostarczania w procesie rewitalizacji opinii i stanowisk, wspomagających Prezydenta Miasta Bełchatów w prawidłowej realizacji Programu. MOPS uczestniczył w realizacji ujętych w GPR przedsięwzięć w obszarze działalności społecznej. W kontrolowanym okresie w ramach projektów podstawowych podjęte zostały działania dotyczące m.in.:

- Przeciwdziałania przemocy w rodzinie w przedsięwzięciu rewitalizacyjnym „Skuteczna pomoc”,
- realizacji przedsięwzięcia „Lepszy start”,
- działania Wsparcie dla rodzin w kryzysie w przedsięwzięciu rewitalizacyjnym „Być rodziną”.

Fundacja „Solidarni” w ramach przedsięwzięcia „Aktywizacja zawodowa i społeczna osób wykluczonych” utworzyła nowe miejsca pracy, dla osób wykluczonych z obszaru rewitalizacji. Fundacja, w ramach prowadzenia działalności gospodarczej w formule Przedsiębiorstwa Społecznego, szczególną troską objęła osoby

---

²² W dniu 13 września 2016 r.

zagrożone wykluczeniem społecznym w wieku 55 plus i 60 plus. W różnych formach zatrudnienia w 2017 r. zatrudnienie znalazło łącznie 11 osób wywodzących się ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i zamieszkujących obszar objęty Programem Rewitalizacji, w 2018 roku zatrudnienie znalazło 17 osób, w tym 1 osoba ze Schroniska dla Bezdomnych, a w 2019 roku 4 osoby. Zatrudnienie znalazły również osoby długotrwale bezrobotne, zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Belchatowie.

W ramach podejmowanych działań Fundacja wspierała również osoby bezdomne i skrajnie ubogie poprzez dostarczanie ciepłych posiłków.

Dla Belchatowsko-Kleszczowskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego Program przewidywał realizację przedsięwzięcia „Inkubator Innowacji Społecznych”, mającego na celu stworzenie miejsca, które będzie zrzeszało organizacje pozarządowe wspierające mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Projekt nie został zrealizowany. Jego realizacja jest uzależniona od pozyskania finansowania zewnętrznego. Planowane jest pozyskanie środków z jednego z programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

(Dowód: akta kontroli str. 410-425, 810-924)

1.2.3. Według wyjaśnień Prezydent Miasta podejmowane są starania, aby umożliwić udział jak największej liczbie mieszkańców na każdym etapie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Przykładem prowadzonych konsultacji społecznych były np. konsultacje dotyczące projektu uchwały w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym, zlokalizowanym w jednym z budynków remontowanych w ramach projektu Kamienice Tkaczy. Miasto Belchatów reagowało również na informacje zamieszczane w mediach społecznościowych. Przykładem takiego działania było spotkanie z mieszkańcami zorganizowane po wielu negatywnych opiniach dotyczących wycinki drzew na przebudowywanym Placu Wolności.

Zagadnienia dotyczące obszaru rewitalizowanego były podejmowane m.in. podczas posiedzeń Komitetu Rewitalizacji (pkt 1.1.2. niniejszego wystąpienia)

(Dowód: akta kontroli str. 160-178, 1041-1046)

1.2.4. Podejmowane przez Komitet Rewitalizacji w trakcie realizacji Programu działania mające na celu aktywny udział interesariuszy obejmowały m.in. wizytę w trakcie trwania prac rewitalizacyjnych na Pl. Wolności, omówienie z wykonawcą zadania „Kamienice Tkaczy” bieżących spraw związanych z prowadzoną rewitalizacją, skuteczne wnioskowanie na etapie prowadzonych prac o wyznaczenie dodatkowego przejścia dla pieszych w ciągu ul. Czyżewskiego.

(Dowód: akta kontroli str. 160-178)

1.3. Działania na rzecz realizacji podstawowych i pozostałych projektów rewitalizacyjnych.

1.3.1. „Gminny Program Rewitalizacji Belchatowa na lata 2016-2022” zakładał realizację 24 przedsięwzięć rewitalizacyjnych, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk, powodujących sytuację kryzysową na obszarze rewitalizacji.

Śśród zgłoszonych przez kluczowych interesariuszy²³ 63 propozycji projektów do GPR wybranych zostało ostatecznie 13 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dla wzmocnienia efektów ich realizacji, zaplanowano również 11 pozostałych przedsięwzięć. Jako priorytetowe przedsięwzięcia dla obszaru rewitalizacji w Belchatowie wskazano projekty podstawowe:

- Centrum współpracy i inicjatyw społecznych;

²³ osoby prywatne, spółdzielnie mieszkaniowe, Belchatowsko-Kleszczowski Park Przemysłowo Technologiczny Sp. z o.o., MOPS, Komenda Powiatowa Policji oraz Straż Miejska, Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o, parafie

- Kamienice Tkaczy;
- Parkingi Śródmiejskie;
- Energia, natura i tradycja – na bełchatowskim szlaku.

(Dowód: akta kontroli str. 319-333, 361-395, 410-424)

1.3.2. W GPR przedstawiono jego szacunkowe ramy finansowe". Dla każdego z projektów wskazano planowane środki i potencjalne źródła finansowania. Całkowitą wartość podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych Programu określono na kwotę 27.665.990 zł z tego dla 10 projektów przewidziano finansowanie ze środków publicznych w łącznej wysokości 27.284.310 zł, dla dwóch projektów finansowanie w systemie publiczno-prywatnym na kwotę 350.000 zł oraz dla jednego projektu finansowanie ze środków prywatnych w wysokości 31.680 zł. Wartość dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych określona została łącznie na kwotę ok. 6,7 mln zł. Zaplanowano finansowanie tych przedsięwzięć ze środków własnych Miasta na poziomie ok. 50%. Wśród pozostałych źródeł finansowania przewidziano fundusze unijne.

(Dowód: akta kontroli str. 361-395, 410-425)

W Wieloletniej Prognozie Finansowej²⁴ Miasta Bełchatowa ujmowano kwoty planowane na pięć projektów (sześć zadań) rewitalizacyjnych realizowanych przez Miasto Bełchatów w wysokości 32.731.013 zł. Jeden projekt - Zagospodarowanie działki nr 109 i 108/1 obr. 10 – został ujęty w budżecie miasta na rok 2017 i zrealizowany zgodnie z założeniami w ciągu roku. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane w okresie dłuższym niż jeden rok ujęto także w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym na lata 2015-2020 i jego aktualizacji na lata 2015-2023.

(Dowód: akta kontroli str. 495-599)

1.3.3. Spośród 13 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zrealizowano osiem projektów (cztery twarde i cztery miękkie – realizowane w cyklu ciągłym):

- Projekt pn. „Kamienice tkaczy”, w przedsięwzięciu „Rewitalizacja zdegradowanego obszaru Miasta Bełchatowa – Etap I”, zakończony w 2020 r., w ramach którego dokonano remontu i termomodernizacji 10 budynków oraz ich przystosowania do funkcji mieszkalnych, za kwotę 6.294.000 zł, sfinansowany ze środków RPO WŁ na lata 2014-2020 i środków własnych Miasta;
- Projekt pn.: „Parkingi Śródmiejskie”, w ramach którego wybudowany został parking śródmiejski w rejonie Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej za kwotę 784.438,27 zł brutto oraz wyremontowany został parking w rejonie skrzyżowania ul. 1 Maja/Kwiatowa za kwotę 231.966,65 zł brutto. Realizacja sfinansowana została ze środków własnych Miasta;
- Projekt pn.: „Energia, natura, tradycja – na bełchatowskim szlaku” - zadanie polegające na budowie Sadu Jabłoniowego oraz utworzeniu trzech szlaków turystycznych na terenie Miasta Bełchatowa. Projekt (1.918.412,77 zł brutto) sfinansowany został ze środków RPO WŁ na lata 2014-2020 Oś priorytetowa VI Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu Poddziałanie VI.2.1 Rozwój gospodarki turystycznej oraz środków własnych Miasta;
- Projekt pn.: „Zagospodarowanie działki nr 108/1, 108/3 i 109 obr. 10” – został w całości zrealizowany w 2017 roku. Na zagospodarowanym placu zainstalowane zostało nowe oświetlenie, posadzono 14 drzew oraz ponad 600 krzewów. Wykonane zostały zabiegi pielęgnacyjne istniejącej roślinności. Zainstalowano sześć tablic o tematyce ekologicznej. Koszt inwestycji (142.612,98 zł) sfinansowany ze środków własnych Miasta oraz dofinansowania z Powiatu Bełchatowskiego.

²⁴ Dalej WPF

W ramach podstawowych projektów rewitalizacyjnych, w terminach zgodnych z przyjętym harmonogramem realizowane były również projekty, których kontynuacja przewidziana jest do końca 2021 r:

- Projekt pn.: „Skuteczna pomoc”, realizowany w trybie ciągłym, zakładał przeprowadzenie szkoleń oraz superwizji dla specjalistów udzielających wsparcia osobom z terenu rewitalizowanego. Zadanie realizowane przez MOPS w formie szkoleń i superwizji dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych udzielających wsparcia m.in. osobom zamieszkującym obszar rewitalizowany. W ramach zadania „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”, finansowanego z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, osoby zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie uczestniczyły w szkoleniach, kursach i superwizji. Przeszkolonych zostało 58 pracowników MOPS. Poniesiony koszt realizacji zadania 27.919,00 zł w całości sfinansowany z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Programów Alkoholowych;
- Projekt pn.: „Lepszy start”, realizowany w trybie ciągłym, w ramach którego zorganizowano indywidualne i grupowe zajęcia dla osób bezdomnych w celu wyjścia z bezdomności. W przedsięwzięciu zrealizowano m. in.: spotkania z psychologiem; terapeutą uzależnień i doradcą zawodowym. Zadanie w całości finansowane z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Programów Alkoholowych. Działanie zaplanowano na kwotę 8.000,00 zł jednak z uwagi na ograniczone środki w 2019 r. w całości zrealizowano zadania na kwotę 3.000,00 zł (w ramach tego przedsięwzięcia opłacono wynagrodzenie osób prowadzących).
- Projekt pn.: „Być rodziną”, w ramach zadań realizowanych w trybie ciągłym zadania zorganizowano spotkania z psychologiem i pedagogiem dla rodzin z problemami wychowawczo-opiekuńczymi. Zadanie o wartości 2.800,00 zł zostało w całości sfinansowane z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Programów Alkoholowych.
- Projekt pn.: „Aktywizacja zawodowa i społeczna osób wykluczonych”, realizowany w całym okresie wdrażania Programu Rewitalizacji, zakładający utworzenie przez organizację pozarządową Fundację Społeczną „Solidarni” nowych miejsc pracy, dla osób wykluczonych z obszaru rewitalizacji, w formule ekonomii społecznej. Fundacja wspiera osoby bezdomne i skrajnie ubogie poprzez dostarczanie ciepłych posiłków. Zatrudnienie znalazły 32 osoby wywodzące się ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i zamieszkujące obszar objęty Programem Rewitalizacji.

(Dowód: akta kontroli str. 361-395, 410-425, 925-932)

Ponadto w przedsięwzięciu „Rewitalizacja zdegradowanego obszaru Miasta Bełchatowa – Etap I” zrealizowano zadanie pn. „Rewitalizacja Pl. Wolności”, zakończone w grudniu 2018 r., w ramach którego zrewitalizowano przestrzeń publiczną parku miejskiego. W trakcie realizacji pozostaje zadanie pn. „Przebudowa, rozbudowa i nadbudowa budynku przy Placu Wolności 10”, którego planowany termin zakończenia został ustalony w Programie na koniec 2020 r.

Spśród projektów podstawowych w trakcie realizacji pozostają również:

- projekt pn. „Termomodernizacja budynku przy ul. Czaplinskiej 5 - ODRA”, dla którego termin zakończenia ustalono w Programie na koniec 2020 r. Całkowity koszt wg wniosku o dofinansowanie ustalono na kwotę 9.204.621,22 zł; w tym dofinansowanie z RPO WŁ na lata 2014-2020 w wysokości 4.865.748,97 zł,
- projektu pn. „Głowa pełna marzeń” – realizację zadania przewidziano na okres od września 2020 do stycznia 2023 r. Koszt projektu ustalono na kwotę

37.880 zł. Jako źródło finansowania wskazano środki pozyskane w ramach projektu unijnego „CUŚ dla powiatu bełchatowskiego”.
Pozostałe (dodatkowe) projekty będące w trakcie realizacji obejmują zadania dotyczące:

- modernizacji obiektów socjalnych i komunalnych – w ramach zadania zmodernizowane zostały trzy obiekty komunalne,
- ujednoczenie wizerunku centrum miasta – w ramach zadania podjęte zostały prace w zakresie opracowania dokumentów prawnych regulujących m.in. zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych,
- remontu lub zmiany siedziby schroniska dla bezdomnych – w ramach którego wykonano remont sanitariatów w schronisku dla bezdomnych,
- system monitoringu miejskiego - w ramach realizacji poszczególnych projektów na obszarze rewitalizacji prowadzone są prace związane z uzupełnianiem punktów kamerowych monitoringu miejskiego,
- budowy łaźni i toalety publicznej.

Spośród projektów podstawowych nie podjęto realizacji zadań w ramach:

- projektu pn. „Nadbudowa budynków przy ul. Kościuszki 4 i 4a”, dla którego inwestorem jest osoba prywatna. Właściciele posesji nie poczynili żadnych kroków zmierzających do nadbudowy budynków,
- projekt pn. „Odnowienie elewacji budynku przy ul. Piłsudskiego 3”, dla którego inwestorem jest osoba prywatna. Właściciele posesji urządzili w 2018 zieleń na zapleczu posesji, poszerzyli parking i otynkowali budynek.

Nie została również podjęta realizacja sześciu projektów pozostałych. Realizację czterech projektów: powrót do tradycji rzemieślniczych, współpraca przedsiębiorstw z obszaru rewitalizacji z Powiatowym Urzędem Pracy, więcej miejsc zabaw w obrębie Pl. Narutowicza oraz Klub Integracji Społecznej, przewidziano w latach następnych. Natomiast realizację dwóch projektów: system informacji o jakości powietrza oraz Inkubator Innowacji Społecznych, uzależniono od pozyskania finansowania zewnętrznego.

(Dowód: akta kontroli str. 361-395, 410-425, 925-932)

1.3.4. W Programie Rewitalizacji ujęto dwa przedsięwzięcia:

- „Nadbudowa budynków przy ul. Kościuszki 4 i 4a” – polegające na rozbudowie budynków poprzez dobudowanie trzeciej kondygnacji,
- „Odnowienie elewacji budynku przy ul. Piłsudskiego 3” – polegające na poprawie wizerunku terenu rewitalizowanego poprzez wykonanie remontu elewacji budynku,

dla których inwestorem były osoby prywatne.

Żadne z przedsięwzięć nie zostało zrealizowane. Według informacji przekazanych przez inwestorów do Urzędu przyczyną nieréalizowania zadań był brak środków finansowych. Według informacji nie odstąpiono od realizacji zadań, a przesunięto je na lata następne.

(Dowód: akta kontroli str. 391-394, 410-425, 810-924)

1.3.5. W Konkursie dla naboru wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Osi priorytetowej VI Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu, Działania VI.3 Rewitalizacja i rozwój potencjału społeczno-gospodarczego, Poddziałania VI.3.2 Rewitalizacja i rozwój potencjału społeczno-gospodarczego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, ogłoszonego w listopadzie 2016 r. przez Zarząd Województwa Łódzkiego, Miasto Bełchatów uzyskało ze środków EFRR dofinansowanie w kwocie 9.091,5 tys. zł na realizację projektu pn. „Rewitalizacja zdegradowanego obszaru miasta Bełchatowa – etap I”.

(Dowód: akta kontroli str. 426-468)

1.3.6. Podejmowane działania w celu pozyskania – innych niż własne – środków na realizację projektów rewitalizacyjnych dotyczyły w szczególności projektów miękkich z zakresu spraw społecznych.

Na realizację przedsięwzięć w działaniu Skuteczna pomoc MOPS ubiegał się o pozyskanie środków w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie jednostek Samorządu Terytorialnego w tworzeniu systemu „Przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. W kolejnych latach 2017-2020 dofinansowania takiego nie uzyskał. W 2018 roku ośrodek ten ubiegał się również o dofinansowanie projektu „Umiem więcej – mogę więcej”, w którym zostały zawarte działania ujęte w dwóch przedsięwzięciach rewitalizacyjnych „Być rodziną” i „Głowa pełna marzeń”. Z uwagi na obawę niezrealizowania wskazanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi wskaźników, MOPS zrezygnował na etapie negocjacji, z dofinansowania projektu.

(Dowód: akta kontroli str. 410-425, 810-924)

1.4. Wydatki na realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Bełchatowa na lata 2016- 2022

1.4.1. W Programie Rewitalizacji ujęto osiem projektów inwestycyjnych, w tym sześć realizowanych przez Miasto Bełchatów, zaś dwa przez osoby prywatne (niezrealizowane). Projekty miękkie (pięć), mające na celu wsparcie i aktywizację osób zamieszkałych na terenie obszaru rewitalizowanego, oszacowane w GPR na kwotę 271 tys. zł, realizowane były przez MOPS, który dotychczas wydatkował na ten cel kwotę 32.919 zł. Łączna szacowana wartość projektów inwestycyjnych ujętych w Programie Rewitalizacji wyniosła 27.113.311 zł, zaś ich wykonanie według stanu na 30 października 2020 r. wyniosło 23.440.240 zł²⁵, w tym:

- Rewitalizacja zdegradowanego obszaru Miasta Bełchatowa – Etap 1 obejmująca: projekt Centrum współpracy i inicjatyw społecznych, w ramach którego realizowano zadania: przebudowa rozbudowa i nadbudowa budynku przy placu Wolności 10, rewitalizacja placu Wolności oraz projekt Kamienice Tkaczy. Przy szacowanym w GPR koszcie projektu wynoszącym 16,8 mln zł, zrealizowano zadania, na kwotę 14.877.697 zł;

- Parkingi Śródmiejskie na kwotę łączną 2,5 mln zł, przy wykonaniu na kwotę 3.037.917 zł²⁶; przy czym w GPR ujęto budowę parkingu w rejonie ulicy Kościuszki oraz przebudowę i modernizację parkingu w rejonie skrzyżowania ulic 1 Maja i Kwiatowej, których łączny koszt wyniósł 1.016.405 zł;

- Energia natura i tradycja – na bełchatowskim szlaku, szacowany według GPR na kwotę 2.013.311 zł i zrealizowany w kwocie 1.918.413 zł;

- Termomodernizacja budynku przy ul. Czaplinskiej 5 – Odra przy szacowanym w GPR koszcie projektu 5 mln zł, wykonane zostały roboty na kwotę 5.485.112 zł;

- zagospodarowanie działki nr 109 i 108/1 obr. 10 szacowany według GPR na kwotę 800 tys. zł i zrealizowany w kwocie 142.613 zł.

Zakres zadań przeznaczonych do realizacji został ujęty w GPR.

(Dowód: akta kontroli str. 410-425, 495, 810-924)

1.4.2. Analizą prawidłowości stosowania przepisów ustawy Pzp przy wyłanianiu wykonawców zamówień o wartości powyżej 30 tys. euro oraz ich realizacji objęto dwa postępowania, przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego, których przedmiotem były:

- zamówienie²⁷ na roboty budowlane pn. Rewitalizacja zdegradowanego obszaru Miasta Bełchatowa – etap 1²⁸, udzielone 6 marca 2018 r. na kwotę 7.622,81 tys. zł z terminem wykonania 28 grudnia 2018 r. i gwarancją na okres 60 miesięcy;

²⁵ Według wydatków na dzień 30.10.2020 r.

²⁶ dotyczy budowy, przebudowy i modernizacji wszystkich parkingów śródmiejskich, nie tylko tych ujętych w GPR

²⁷ ZP.271.3.2018

- zamówienie²⁹ Termomodernizacja budynku przy ul. Czaplinskiej 5 - ODRA w formule zaprojektuj i wybuduj³⁰, udzielone 23 lipca 2019 r. na kwotę 9.281,16 tys. zł z terminem wykonania 3 grudnia 2020 r. i gwarancją na okres 60 miesięcy.

(Dowód: akta kontroli str. 673-676)

Badane postępowania wszczynane były na podstawie wniosku komisji przetargowej³¹ o przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w którym wskazywano m.in.: rodzaj zamówienia, jego główny przedmiot, wartość szacunkową zamówienia, podstawę jej ustalenia, planowany termin wykonania robót/ usług czy warunki udziału w postępowaniu. Wniosek do realizacji zatwierdzał na podstawie imiennego upoważnienia Wiceprezydent Miasta.

Wartość szacunkową ustalono na podstawie kosztorysów inwestorskich, programów funkcjonalno-użytkowych oraz audytów energetycznych. Projekty umów, będące załącznikami do Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia³² były opiniowane pod względem prawnym przez radcę prawnego.

We wszystkich postępowaniach osoby powołane w skład komisji przetargowej, a także kierownik zamawiającego oraz osoby wykonujące czynności kierownika zamawiającego złożyli oświadczenia na podstawie art. 17 ust. 2 ustawy Pzp.

W sposób prawidłowy zamieszczano ogłoszenia o zamówieniu publicznym w Biuletynie Zamówień Publicznych oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Bełchatowa. W tym samym dniu publikowano SIWZ wraz z załącznikami na stronie internetowej Zamawiającego. W terminie zgodnym z ustawą Pzp, tj. 30 dni od daty udzielenia zamówienia zamieszczano ogłoszenie o udzieleniu zamówienia publicznego w Biuletynie Zamówień Publicznych.

Określone przez Zamawiającego kryteria oceny ofert w postępowaniach nie dotyczyły właściwości wykonawcy, a w szczególności jego wiarygodności ekonomicznej, technicznej lub finansowej, co było zgodne z art. 91 ust. 3 Pzp.

Zamawiający zgodnie z art. 43 ust. 1 Pzp prawidłowo wyznaczał terminy składania ofert w badanych postępowaniach. Zgodnie z art. 91 ust. 1 Pzp Zamawiający dokonał wyboru najkorzystniejszej oferty na podstawie kryteriów określonych w ogłoszeniu i SIWZ.

Protokoły z postępowań o udzielenie zamówienia publicznego sporządzane były według wzorów zamieszczonych w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego³³, przez sekretarza komisji przetargowej i zatwierdzone przez upoważnioną osobę wykonującą czynności kierownika zamawiającego.

Badane umowy w sprawach zamówień publicznych, podpisane przez Prezydenta i kontrasygnowane przez Skarbnika Miasta, zawarto zgodnie z art. 139 ustawy Pzp. Umowy zabezpieczały interesy miasta regulując wysokość i okoliczności naliczania kar umownych, warunki odstąpienia od umowy, gwarancję wykonanych robót budowlanych, a także warunki odbioru wykonanych prac.

Zgodnie z art. 45 ust. 2 i 4 Pzp zamawiający żądał od wykonawców wniesienia wadium w wysokości do 3 % wartości zamówienia (odpowiednio: 150 tys. i 130 tys. zł). Wadium było wnoszone przez wykonawców przed upływem terminu składania ofert w formach określonych w art. 45 ust. 6 Pzp.

---

²⁸ w ramach zadania inwestycyjnego Rewitalizacja Placu Wolności

²⁹ ZP.271.20.2019

³⁰ w ramach zadania inwestycyjnego Termomodernizacja budynku przy ul. Czaplinskiej 5 - „Odra”

³¹ Powołanej odrębnym upoważnieniem

³² Dalej: SIWZ

³³ Dz.U. z 2016 r., poz. 1128

Wykonawcy terminowo wnosili należyte zabezpieczenie umów w formie ubezpieczeniowych gwarancji należytego wykonania kontraktu w wysokości 10% wartości umowy.

Zgodnie z 36b ust. 1 Pzp wykonawcy przed przystąpieniem do wykonania umowy wskazywali części zamówienia, które zamierzają powierzyć podwykonawcom. Ponadto zgodnie z art. 36b ust. 1a wykonawcy zawiadamiali zamawiającego o wszelkich zmianach danych dotyczących podwykonawców, w trakcie realizacji zamówienia, a także przekazywali informacje na temat nowych podwykonawców, którym w późniejszym okresie zamierzali powierzyć realizację robót budowlanych lub usług. Zgodnie z §3 ust. 4 zawartych umów, wykonawcy przedkładali zamawiającemu projekty umów z podwykonawcami, a po ich akceptacji przez zamawiającego dostarczali potwierdzone za zgodność z oryginałem kopie. Do zawartych z wykonawcami umów sporządzano aneksy tylko w przypadkach, gdy Wykonawcy zgłaszali nowy zakres prac powierzonych podwykonawcom.

(Dowód: akta kontroli str. 677-809, 1048-1053)

Badaniem sposobu wyboru wykonawców dla zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 tys. euro oraz ich realizacji objęto 4 z 6 umów zawartych w latach 2017-2019 na łączną kwotę 250,41 tys. zł, w tym:

- opracowanie kompleksowej dokumentacji projektowo- kosztorysowej dla zadania pn. „Zagospodarowanie terenu pomiędzy ulicami Kościuszki i Witosa”, udzielone w dniu 6 czerwca 2017 r. na kwotę 3,7 tys. zł brutto z terminem wykonania 14 czerwca 2017 r.;
- „zaprojektuj i wybuduj oświetlenie terenu pomiędzy ulicami Kościuszki i Witosa”, udzielone w dniu 7 września 2017 r. na kwotę 37,3 tys. zł brutto z terminem wykonania 30 listopada 2017 r.;
- zagospodarowanie terenu pomiędzy ulicami Kościuszki i Witosa, udzielone w dniu 7 września 2017 r. na kwotę 99,9 tys. zł z terminem wykonania 30 października 2017 r.³⁴;
- opracowanie i wdrożenie aplikacji mobilnej wraz z opracowaniem scenariuszy wycieczek oraz dostarczeniem 60 urządzeń mobilnych na potrzeby realizacji projektu pn. „Energia, natura i tradycja - na belchatowskim szlaku udzielone w dniu 3 sierpnia 2018 r. na kwotę 109,51 tys. zł brutto z terminem wykonania 20 września 2018 r. i z okresem gwarancji 36 miesięcy.

Zawarcie umów poprzedzone było postępowaniem kwalifikacyjnym mającym na celu wybór wykonawcy. Sposób przeprowadzenia postępowania uregulowany został Zarządzeniem Prezydenta Miasta z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 tys. euro³⁵.

Zamawiający kierował zapytanie drogą elektroniczną do minimum dwóch wykonawców lub zamieszczał jego treść w Biuletynie Informacji Publicznej³⁶. Czas na złożenie ofert w zapytaniach kierowanych do wykonawców wynosił od 1 do 7 dni.

Prezydent Miasta wyjaśniła, że ze względu na konieczność przygotowania pełnej dokumentacji do zatwierdzenia wyników postępowania na posiedzeniu rozstrzygającym wskazał oferentom najkrótszy możliwy termin do złożenia ofert. Jednocześnie wraz z zaproszeniem do złożenia ofert przesłanego drogą

³⁴ Aneksem nr 1 z dnia 27.10.2017r. został przedłużony termin wykonania przedmiotu umowy do dnia 4.11.2017 r.

³⁵ Zarządzenie Nr 43/2015 Prezydenta Miasta Belchatowa z dnia 23 lutego 2015 r.

³⁶ W przypadku zamówienia na *Opracowanie i wdrożenie aplikacji mobilnej* ogłoszenie zamieszczono również na stronie www.bazakonkurencyjnosci.funduszeuropejskie.gov.pl

elektroniczną nawiązano kontakt telefoniczny z informacją o przesłaniu drogą elektroniczną zaproszenia do złożenia ofert.

Czas związania ofertą wskazywany w postępowaniach, których wartość nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości 30 tys. euro wynosił od 30 do 60 dni.

Prezydent Miasta wyjaśniła, że z ostrożności /okres wakacyjny, sezon urlopowy/ wydłużono termin związania ofert z 30 na 60 dni dla dwóch postępowań. Podkreśliła także, że *oferenci nie składali uwag do tego wymogu akceptując go.*

Zawarte umowy zabezpieczały interesy Miasta Bełchatów, regulując wysokość i okoliczności naliczania kar umownych, warunki odstąpienia od umowy, a także warunki odbioru wykonanych prac. Przedmiot umów odebrano protokołami podpisywanymi przez przedstawicieli obu stron w terminach wskazanych w umowach lub aneksach.

(Dowód: akta kontroli str. 602-672, 944-949)

1.4.3. Dokumentacja księgowa w zakresie realizacji projektów prowadzona była na podstawie zasad rachunkowości i zakładowego planu kont dla budżetu Miasta Bełchatowa oraz Urzędu Miasta Bełchatowa³⁷. W celu zapewnienia odrębnego systemu księgowego dla realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych w ramach prowadzonych ksiąg rachunkowych Zarządzeniami Prezydenta Miasta Bełchatowa³⁸ wyodrębniono rachunki bankowe dedykowane projektom. Określono wykaz kont syntetycznych pozwalających na wyodrębnienie wydatków kwalifikowanych, kosztów, przychodów oraz rozrachunków Projektów. Realizacja wydatków dla sześciu skontrolowanych umów³⁹ następowała na podstawie prawidłowo wystawionych, opisanych i zatwierdzonych dokumentów księgowych. Skontrolowane dokumenty finansowe (20) zawierały: opis merytoryczny, a także numer umowy o dofinansowaniu projektu i ewentualnego aneksu do umowy o dofinansowanie projektu w ramach RPO WŁ, tytuł projektu i numer wniosku o dofinansowanie⁴⁰, kwotę wydatków kwalifikowanych, niekwalifikowanych oraz niezwiązanych z projektem lub niewchodzących do projektu, wynikających z dokumentu, a także opisanie związku wydatku z projektem poprzez odniesienie się do właściwej kategorii wydatków wyszczególnionych we wniosku o dofinansowanie. Na dokumentach zamieszczano także podstawę prawną udzielenia zamówienia w trybie Pzp wraz ze wskazaniem publikatora, adnotację o kontroli zgodnie z ustawą o finansach publicznych oraz pod względem formalnym i rachunkowym, a także o sprawdzeniu pod względem merytorycznym, tj. celowości, legalności i gospodarności wydatku zgodnie z zawartą umową. Ponadto wskazywano dział, rozdział i paragraf, z którego wydatki były ponoszone, a także zatwierdzenie do wypłaty przez osobę upoważnioną. Podstawą wystawienia wszystkich skontrolowanych faktur były protokoły odbioru. Do faktur wykonawcy załączali oświadczenia o niezaleganiu z płatnościami wobec podwykonawców wraz z dowodami uregulowania zobowiązań. Faktury zapłacono w terminie.

(Dowód: akta kontroli str. 600-601, 745-748, 804-809)

³⁷ Zarządzenie Nr 380/2010 Prezydenta Miasta Bełchatowa z dnia 1 grudnia 2010 r. w sprawie zasad rachunkowości i zakładowego planu kont dla budżetu Miasta Bełchatowa oraz Urzędu Miasta Bełchatowa

³⁸ Zarządzenie Nr 426/2018 Prezydenta Miasta Bełchatowa z dnia 31 grudnia 2018 r. zmieniające Zarządzenie Nr 380/2010 Prezydenta Miasta Bełchatowa z dnia 1 grudnia 2010 r. w sprawie zasad rachunkowości (...); Zarządzenie Nr 428/2018 Prezydenta Miasta Bełchatowa z dnia 31 grudnia 2018 r. zmieniające Zarządzenie Nr 380/2010 Prezydenta Miasta Bełchatowa z dnia 1 grudnia 2010 r. w sprawie zasad rachunkowości (...);

³⁹ 367/2017, 534/2017, 535/2017, 571/2018, 179/2018, 575/2019

⁴⁰ W przypadku dokumentów dotyczących projektów współfinansowanych ze środków RPO WŁ

1.4.4. W okresie objętym kontrolą nie ponoszono wydatków na zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji Bełchatowa na lata 2016-2022. Zarządzanie Programem odbywało się w ramach zadań własnych poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu oraz zadań przydzielonych pracownikom w zakresach obowiązków.

(Dowód: akta kontroli str. 1040-1042)

1.5. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Bełchatowa nie zakładał możliwości utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

(Dowód: akta kontroli str. 357)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość.

1. Prezydent, przedłożył Radzie Miasta projekt uchwały określającej zasady wyznaczania składu Komitetu rewitalizacji oraz zasad jego działania po upływie ponad 4 miesięcy od dnia uchwalenia gminnego programu rewitalizacji. Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o Rewitalizacji, rada gminy winna określić w drodze uchwały ww. zasady w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia Programu. Warunkiem podjęcia uchwały w tym przedmiocie w określonym w ww. przepisie terminie jest opracowanie ze stosownym wyprzedzeniem projektu uchwały.

Wyjaśniając przyczyny przedłożenia Radzie Miejskiej projektu uchwały regulującej te kwestie z opóźnieniem w stosunku do wymaganego terminu, Prezydent Miasta wskazała na błędną interpretację zapisów ustawy o rewitalizacji. Przyjęto, że zapis art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji odczytany został jako okres trzech miesięcy od dnia wpisania GPR na listę pozytywnie zweryfikowanych programów przez Instytucję Zarządzającą Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

(Dowód: akta kontroli str. 142-149, 207, 1043-1044)

2. Wbrew zapisom zasad działania Komitetu Rewitalizacji, ustalonych uchwałą Rady Miejskiej w Bełchatowie, w okresie od czerwca 2019 r. do czasu zakończenia kontroli nie zwoływano posiedzeń Komitetu, pomimo, iż stosownie do przyjętych w uchwale zasad, przewodniczący Komitetu Rewitalizacji, zobowiązany był zwoływać takie posiedzenia nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy. Zadania Komitetu na etapie realizacji Programu i monitorowania efektów tych prac realizowane były w ograniczonym zakresie. Komitet nie weryfikował na bieżąco procesu wdrażania Programu, w sytuacji gdy do jego zadań należała współpraca w realizacji i monitorowaniu podejmowanych działań, przedsięwzięć na każdym etapie wdrażania Programu.

Wyjaśniając przyczyny nieprzestrzegania zasad działania Komitetu Rewitalizacji w powyższym zakresie, Prezydent Miasta wskazała, że na posiedzeniu w czerwcu 2019 roku zaplanowano kolejne posiedzenie – o ile wcześniej nie pojawią się pilne sprawy – na pierwsze półrocze roku 2020. Jednocześnie podano, że członkowie Komitetu Rewitalizacji na bieżąco utrzymują kontakty telefoniczne i mailowe.

W ocenie NIK posiedzenia Komitetu były forum wymiany uwag na temat realizowanych przedsięwzięć i wносиły wkład w realizację GPR. Stosowane – ze względu na panującą sytuację epidemiologiczną – formy kontaktu między członkami Komitetu – zdaniem NIK – ograniczają jednak możliwości rzetelnej, bieżącej oceny przebiegu prac.

(Dowód: akta kontroli str.160-178, 1041-1046)

Zadania z zakresu rewitalizacji powierzono pracownikom Urzędu mającym doświadczenie oraz posiadającym przygotowanie merytoryczne w realizacji zadań przyjętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Bełchatowa na lata 2016-2022. Zapisana w Programie zasada partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji na każdym jej etapie była realizowana w ograniczonym zakresie. Niewielki był udział interesariuszy w pracach Komitetu Rewitalizacji. Ograniczał on się w szczególności do działań podejmowanych na posiedzeniach Komitetu. Nie były jednak w pełni przestrzegane zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustalone uchwałą Rady Miejskiej w Bełchatowie. Od czerwca 2019 r. Komitet Rewitalizacji nie odbywał posiedzeń, co ograniczało bieżącą weryfikację przebiegu wdrażania projektów i udział w tym etapie interesariuszy Programu. W ocenie NIK ograniczony udział społeczeństwa w realizacji Programu wynikał również z małego zainteresowania interesariuszy realizacją i oceną efektów zadań rewitalizacyjnych.

Działania podejmowane przez Miasto na rzecz realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, w tym dotyczące pozyskiwania środków finansowych, zapewniały ich realizację zgodnie z przyjętym w Programie harmonogramem.

Umowy na realizację działań rewitalizacyjnych zawierane były w oparciu o przepisy ustawy Pzp oraz wewnętrzne regulaminy. Środki finansowe wydatkowane były na podstawie faktur i załączonych do nich protokołów odbioru wraz z potwierdzeniami uregulowania zobowiązań wobec podwykonawców. Dla projektów prowadzona była wyodrębniona ewidencja księgowa.

2. Efekty prowadzonej rewitalizacji

Opis stanu
faktycznego

2.1. Przyjęty w Programie Rewitalizacji system monitoringu i ewaluacji

Zarządzanie procesem rewitalizacji na etapie monitorowania realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz koordynowanie procesu monitorowania realizacji Programu (m.in. pozyskiwanie danych niezbędnych do obliczenia wskaźników z różnych jednostek i instytucji zaangażowanych w proces rewitalizacji na terenie miasta) przypisane zostało Koordynatorowi procesu rewitalizacji. Przyjęto, że Koordynator procesu rewitalizacji będzie współpracował z koordynatorami poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, którzy będą monitorować postępy w realizacji przedsięwzięć i przebieg realizacji zgodnie z harmonogramem, a następnie będą odpowiedzialni za pozyskiwanie danych do systemu monitorowania.

Jako podstawę ustalonego systemu monitoringu i oceny realizacji Programu Rewitalizacji przyjęto pozyskanie danych na poziomie adresowym, z możliwością agregacji dla obszaru rewitalizacji. Według przyjętych założeń pozyskiwaniu w sposób ciągły podlegać miały dane dotyczące wszystkich zidentyfikowanych sfer: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, środowiskowej, pozwalające określić skuteczność i efektywność działań rewitalizacyjnych. Na ich podstawie przeprowadzane miały być analizy do corocznego raportowania postępu w realizacji Programu.

(Dowód: akta kontroli str. 3-6, 142-159, 348-351)

2.1.1. W GPR określono trzy grupy wskaźników. Pierwszą z nich stanowiły wskaźniki dla obszaru rewitalizacji obejmujące liczbę mieszkańców, a także pięć wskaźników określających liczbę: popełnionych przestępstw, mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą, mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej, osób długotrwale bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej. Każdy ze wskazanych wyżej pięciu wskaźników został przeliczony na 1000 mieszkańców. Dla wszystkich 11 wskaźników określono wartości wyjściowe.

Drugą grupę stanowiły wskaźniki produktu obejmujące m.in. liczbę projektów: podnoszących poziom identyfikacji mieszkańców z zamieszkiwanym obszarem, podnoszących jakość przestrzeni publicznych oraz dostosowujących ich funkcje do potrzeb mieszkańców. W GPR określono łącznie 24 wskaźniki produktu. Każdy ze wskaźników został powiązany z celami operacyjnymi wskazanymi w Programie Rewitalizacji.

Trzecią grupę stanowiły wskaźniki rezultatu, do których zaliczono m.in: liczbę kampanii promocyjnych i akcji informacyjnych podnoszących poziom identyfikacji mieszkańców z zamieszkiwanym obszarem, odsetek interesariuszy postrzegających pozytywnie obszar rewitalizacji, liczbę nowych parkingów, liczbę wyremontowanych budynków i lokali, powierzchnię uporządkowanych przestrzeni publicznych, czy też powierzchnię przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje. Łącznie opracowano 36 wskaźników rezultatu.

Dla każdego z projektów rewitalizacyjnych stworzono kartę z nazwą, opisem, celami rewitalizacyjnymi, zakresem realizowanych działań i lokalizacją przedsięwzięcia, jego wartość szacunkową oraz źródła jego finansowania. Uwzględniono również podmioty realizujące przedsięwzięcie, planowany okres trwania, beneficjentów przedsięwzięcia, a także prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny. Integralną część karty przedsięwzięcia stanowiła mapa z lokalizacją projektu.

(Dowód: akta kontroli str. 348-395)

2.1.2. Zgodnie z zapisami GPR w systemie monitorowania Programu gromadzono w sposób ciągły dane dotyczące wszystkich zidentyfikowanych sfer: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej i środowiskowej celem przeprowadzania analiz i corocznego raportowania postępu w realizacji Programu. W GPR nie określono jednak źródeł pozyskiwania danych i informacji dla poszczególnych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Nie ustalono również sposobu dokonywania ocen, prezentowania wyników oraz osiągniętych efektów. W karcie przedsięwzięcia w części *prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny* wskazano sposób pomiaru rezultatów dla poszczególnych sfer: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej i środowiskowej. Nie określono jednak sposobu interpretacji uzyskanych wyników.

(Dowód: akta kontroli str. 347-351)

2.1.3. Wartości wyjściowe (bazowe) określono dla wskaźników dla obszaru rewitalizacji, nie ustalono ich natomiast dla wskaźników produktu i rezultatu. Ponadto dla żadnego z opisanych w trzech grupach wyznaczników nie określono wartości pośrednich do osiągnięcia w trakcie wdrażania GPR oraz docelowych, co miało wpływ na sposób monitorowania oraz oceny Programu, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(Dowód: akta kontroli str. 348-351)

2.1.4. Według zamieszczonego w GPR schematu zarządzania procesem rewitalizacji za etap monitorowania, tak jak i za jego realizację, odpowiadali członkowie Komitetu Rewitalizacji, Koordynator procesu rewitalizacji, a także koordynatorzy przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W programie nie przypisano konkretnych zadań w zakresie prowadzenia systemu monitoringu określonym osobom czy też komórkom. Nie wskazano również osób i jednostek odpowiedzialnych za dokonanie ewaluacji Programu Rewitalizacji.

(Dowód: akta kontroli str. 347-348)

2.2. Skuteczność systemu monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji w ocenie procesu rewitalizacji

2.2.1. Coroczny plan pracy dla Wydziału Rozwoju Miasta (dalej: Wydział, WRM) zakładał realizację określonego w Strategii Rozwoju Miasta celu - Kompleksowa i wieloaspektowa poprawa funkcjonalności obszaru rewitalizacji, czyli Śródmieścia

Bełchatowa w ujęciu społecznym, gospodarczym, funkcjonalno-przestrzennym i środowiskowym poprzez ocenę procesu rewitalizacji prowadzoną zgodnie ze wskaźnikami opisanymi w GPR. Do zakresu czynności zastępcy dyrektora Wydziału Rozwoju Miasta, pełniącego jednocześnie funkcję Koordynatora Programu Rewitalizacji, należało podejmowanie działań w zakresie rozwoju gospodarczego miasta, w tym prowadzenie i koordynacja prac w zakresie sporządzania programów dotyczących rewitalizacji Miasta Bełchatowa. W zakresie czynności nie określono jednak szczegółowych zadań związanych z monitorowaniem i ewaluacją Programu. Zgodnie z § 21 ust. 1 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Bełchatowa⁴¹ do zadań wspólnych wszystkich wydziałów należało zapewnienie właściwej i terminowej realizacji zadań rzeczowych, ujętych w Strategii Rozwoju Miasta, planach rocznych, wieloletnich i budżecie Miasta, uchwałach Rady oraz zarządzeniach, decyzjach, postanowieniach i poleceniach Prezydenta. W ww. Regulaminie nie określono innych mechanizmów współpracy pomiędzy poszczególnymi osobami, komórkami organizacyjnymi oraz radą gminy w zakresie realizacji oraz monitorowania i ewaluacji GPR.

Prezydent Miasta wyjaśniła, że w związku z faktem, iż Gminny Program Rewitalizacji Bełchatowa na lata 2016-2022 jest programem wieloletnim, realizowanym przez Miasto Bełchatów, należy uznać, że wszystkie komórki Urzędu Miasta powinny być zaangażowane do jego realizacji. Ponadto Prezydent zaznaczyła, że zgodnie z Uchwałą nr XXXI11/288/17 Rady Miejskiej w Bełchatowie z dnia 30 marca 2017r., w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, to właśnie Komitet Rewitalizacji, minimum raz na dwa lata, dokonuje oceny aktualności i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Zgodnie z powyższą uchwałą, wśród członków Komitetu Rewitalizacji może być delegowanych dwóch przedstawicieli Rady Miasta i z tej możliwości Rada Miasta Bełchatowa korzysta.

(Dowód: akta kontroli str. 3-21, 996-1038)

2.2.2. Zgodnie z protokołem 2/2019 z posiedzenia Komitetu Rewitalizacji, w dnia 2 kwietnia 2019 r. zostało zaprezentowane sprawozdanie z realizacji GPR. Zgodnie z oświadczeniem złożonym przez troje członków Komitetu, na ww. posiedzeniu nie zgłoszono uwag do sprawozdań monitoringowych za lata 2017 i 2018 r., a co za tym idzie zostały one zaopiniowane pozytywnie. Ponadto, w gminie nie wprowadzono szczególnych rozwiązań w zakresie prowadzenia monitoringu i ewaluacji ponad te, które wskazano w Programie Rewitalizacji oraz uchwale Rady Miejskiej powołującej Komitet Rewitalizacji.

(Dowód: akta kontroli str. 173-175, 1047-1051)

2.2.3. Stopień realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Bełchatowa na lata 2016 - 2022 analizowany był corocznie, poprzez sporządzenie sprawozdania monitoringowego z realizacji GPR za dany rok. Dane do sporządzenia sprawozdania zbierane były w formie pisemnej od poszczególnych instytucji (Urząd Statystyczny w Łodzi, Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie, Komenda Powiatowa Policji w Bełchatowie, Fundacja Społeczna „Solidarni”, Bełchatowsko Kleszczowski Park Przemysłowo Technologiczny Sp. z o.o., Straż Miejska, Miejskie Centrum Kultury, Miejskie Centrum Sportu, Muzeum Regionalne, MOPS, Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej) oraz Wydziałów Urzędu Miasta.

Prezydent Miasta wyjaśniła, że wyniki analizy ukazywały, oprócz stanu realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zmiany wskaźników dla obszaru rewitalizacji.

---

⁴¹ Zarządzenie nr 207/2020 Prezydenta Miasta Bełchatowa z dn. 29 września 2020 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Bełchatowa

Ponadto zgodnie z przygotowywanymi przez Prezydenta Miasta trzema sprawozdaniami monitoringowymi z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji planowano opracowanie kwestionariusza ankiety i przeprowadzenie badań ankietowych w celu określenia czterech wskaźników rezultatu⁴².

Prezydent Miasta wyjaśniła, że badania miały być przeprowadzane podczas wydarzeń kulturalnych i sportowych organizowanych na obszarze rewitalizowanym. Jednakże ze względu na trwającą w latach 2017 – 2020 realizację najważniejszych, inwestycyjnych działań rewitalizacyjnych, mających wpływ na bezpieczeństwo, atrakcyjność i pozytywny wizerunek obszaru zdegradowanego (...) badania ankietowe nie były prowadzone. Zostaną wykonane po zakończeniu projektów inwestycyjnych.

(Dowód: akta kontroli str. 347-351, 810-924, 944-949, 1054)

2.2.4. W sprawozdaniach monitoringowych z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji za okres od 24 listopada 2016 r. do 31 grudnia 2017 r. oraz za rok 2018 i 2019 wskazano, że osiągnięte wskaźniki zostały wygenerowane na podstawie bieżących działań realizowanych przez Miasto Bełchatów, jednostki podległe i inne podmioty zaangażowane w realizację działań rewitalizacyjnych. Brak określenia wartości bazowych⁴³, pośrednich do osiągnięcia w trakcie wdrażania oraz docelowych, dla wskazanych w GPR wskaźników, nie pozwolił na dokonanie pełnej i obiektywnej oceny, w tym stopnia realizacji zakładanych celów Programu, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Sprawozdania monitoringowe zostały sporządzone przez Prezydenta Miasta oraz opublikowane na stronie Urzędu Miasta w zakładce rewitalizacja na okres 30 dni, jednakże w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Bełchatów opublikowano je w trakcie kontroli NIK, po 19 miesiącach od zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacyjny, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Pomimo zapisów w GPR o corocznym raportowaniu z postępów prac, w uchwale nr XXXI11/288/17 Rady Miejskiej w Bełchatowie z dnia 30 marca 2017r., w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, wprowadzono zapis, że Komitet Rewitalizacji, minimum raz na dwa lata, dokonuje oceny aktualności i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Prezydent Miasta wyjaśniła, że zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji coroczna analiza i raportowanie postępu w realizacji GPR w postaci stosownego raportu przedkładanego i akceptowanego przez prezydenta miasta, służy właśnie celowi przywołanemu w art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Ten sam artykuł w ust. 2 wskazuje, że Komitet Rewitalizacji opiniuje ocenę sporządzoną przez Prezydenta Miasta, nie wskazując jednocześnie terminu ani częstotliwości, w jakiej Komitet Rewitalizacji ma opiniować przedstawioną przez Prezydenta Miasta ocenę aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji. Tym samym (...) Komitet opiniuje ocenę aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji co najmniej raz na 2 lata.

(Dowód: akta kontroli str. 173-175, 810-924, 1047-1048, 1051)

⁴² Odsetek interesariuszy postrzegających pozytywnie obszar rewitalizacji; odsetek interesariuszy czujących się bezpiecznie na obszarze rewitalizacji; Odsetek interesariuszy oceniających pozytywnie konkurencyjność obszaru rewitalizacji jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej i korzystania z usług oraz lokalnego handlu i gastronomii; odsetek interesariuszy oceniających pozytywnie znaczenie Śródmieścia Bełchatowa jako centrum miasta i obszaru o funkcjach ponadlokalnych w kontekście jego uwarunkowań przestrzennych

⁴³ Wartości bazowe określono tylko dla wskaźników dla obszaru rewitalizacji

Miasto Belchatów nie dokonywało oceny aktualności GPR, o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. W sporządzonych sprawozdaniach monitoringowych odnoszono się przede wszystkim do analizy wskaźników obszaru rewitalizacji oraz opisu stopnia zaawansowania realizowanych projektów, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(Dowód: akta kontroli str. 810-924)

2.3. Miasto Belchatów nie dokonywało aktualizacji Programu Rewitalizacji. Było to wynikiem niedokonania oceny jego aktualności w oparciu o przyjęte wskaźniki.

(Dowód: akta kontroli str. 810-924, 944-949)

2.4. Efekty procesu rewitalizacji

2.4.1. Spośród 13 podstawowych projektów rewitalizacyjnych ujętych w GPR zrealizowano w całości osiem z nich (cztery twarde i cztery miękkie - realizowane w cyklu ciągłym). Realizacja podstawowych projektów rewitalizacyjnych w latach 2016-2019 osiągnęła wartość 53,8%⁴⁴, a w kolejnym sprawozdaniu za rok 2020 osiągnęła wartość 69,2 % (zgodnie z planem zrealizowanych będzie dziewięć spośród 13 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych). Należy jednak zauważyć, że wskaźnik ten obliczony został w oparciu o liczbę zakończonych projektów ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji i nie ma odniesienia do sposobu realizacji celów rewitalizacji.

(Dowód: akta kontroli str. 410-425, 944-949)

W ramach projektu rewitalizacyjnego Centrum współpracy i inicjatyw społecznych zrealizowano przedsięwzięcie polegające na rewitalizacji przestrzeni publicznej o powierzchni 1,86 ha - parku miejskiego zlokalizowanego na Placu Wolności obejmującej na rekompozycję zieleni parkowej, utworzenie w przestrzeni parku trzech stref: historyczno-patriotycznej z pomnikiem Marszałka Józefa Piłsudskiego umożliwiającej organizację uroczystości o charakterze patriotycznym; gastronomiczno-wypoczynkowej, a także rekreacyjnej z placem zabaw dla dzieci i elementami siłowni zewnętrznej. Ponadto rozpoczęto przebudowę budynku przy Pl. Wolności 10 polegającą na nadbudowie budynku o kolejne kondygnacje oraz zagospodarowaniu terenu posesji.

W ramach projektu Kamienice Tkaczy wyremontowano 10 kamienic oraz przystosowano je do pełnienia funkcji mieszkań. Modernizacja budynku przy Pl. Wolności 21 obejmowała renowację elewacji, remont tunelu wraz z bramą i drzwiami wejściowymi budynku frontowego, wymianę stolarki okiennej i drzwi wejściowych, remont klatki schodowej, wykonanie nowych komórek, budowę pergoli śmietnikowej oraz wyłożenie podwórka kostką brukową.

Zadanie Budowa Parkingów Śródmiejskich objęło realizację dwóch parkingów w rejonie ulicy Kościuszki⁴⁵ obejmujących kolejno 45 i 53 miejsca postojowe dla samochodów osobowych (w tym po 3 stanowiska dla osób niepełnosprawnych) wraz z drogami manewrowymi oraz chodnikami. Usytuowano tam również stację ładowania dla samochodów elektrycznych. Wokół parkingów posadzono: krzewy liściaste oraz iglaste, a także drzewa liściaste. Ponadto przebudowano i zmodernizowano parking w rejonie skrzyżowania ulic 1 Maja/Kwiatowa. Zmodernizowano nawierzchnię parkingu (na 75 miejsc) oraz wykonano oznakowanie poziome i pionowe wraz z wyznaczeniem miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych i miejsc dla rodzin z dziećmi.

⁴⁴ W latach 2016-2019 zrealizowano siedem projektów

⁴⁵ Wjazd na parking od strony ul. Mielczarskiego przy Bibliotece Miejskiej, wokół parkingów siedziby mają najważniejsze instytucje publiczne w mieście takie jak: Urząd Miasta Belchatowa, Urząd Gminy Belchatów, Prokuratura Rejonowa w Belchatowie, Urząd Pocztowy, Straż Miejska, Muzeum Regionalne, Centrum Informacji Turystycznej.

W ramach projektu Energia, natura i tradycja - na bełchatowskim szlaku wyznaczono i oznakowano trzy szlaki: turystyczno-rodzinny, historyczny oraz sportowo - rekreacyjny a także utworzono nowy produkt turystyczny - Jabłoniowy Sad. Uruchomiono także aplikację przeznaczoną do zwiedzania tras terenowych pt.: „Bełchatów wczoraj i dziś”, „Bełchatów pełen dobrej energii” oraz „Energia jest tu” za pomocą urządzeń mobilnych dostępnych w Centrum Informacji Turystycznej Bełchatowa.

Zagospodarowanie działki nr 109 i 108/1 obr. 10 zielenią miejską wraz z budową ciągu pieszego łączącego ul. Kościuszki z ulicą Witosa pozwoliło na utworzenie parku park kieszonkowego, który umożliwił pieszym przemieszczanie się zielonym łącznikiem między ulicami. Działania rewitalizacyjne objęły prace porządkowe i ogrodnicze (sadzenie drzew i krzewów, wykonanie trawników), wyposażenie terenu w elementy małej architektury (ławki, kosze i tablice informacyjne o tematyce ekologicznej), a także budowę alejki spacerowej z jej oświetleniem.

W ramach projektu Termomodernizacja budynku przy ul. Czaplinskiej 5 - ODRA rozpoczęto termomodernizację przegród zewnętrznych i wewnętrznych budynku wraz z modernizacją instalacji centralnego ogrzewania i instalacji oświetlenia, połączoną z modernizacją źródła ciepła i energii elektrycznej.

(Dowód: akta kontroli str. 410-425, 810-932)

2.4.2. Wszystkie przedsięwzięcia wpisane do GPR realizowano na obszarze rewitalizacji, który obejmuje Śródmieście i część osiedla Wolność. Większość przedsięwzięć rewitalizacyjnych finansowana była ze środków własnych Miasta Bełchatowa oraz środków UE. Program zakładał również finansowane dwóch projektów ze środków sektora prywatnego, jednakże nie zostały one do tej pory zrealizowane. W GPR określono powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami i działaniami rewitalizacyjnymi. Z celami rewitalizacyjnymi powiązano również jedną grupę wskaźników produktu. Jednakże ze względu na brak wartości bazowych, przejściowych i docelowych dla wskaźników produktu i rezultatu nie było możliwości dokonania obiektywnej oceny, czy zrealizowane działania efektywnie oddziaływały na cały dotknięty kryzysem obszar, a tym samym jaki miały wpływ na wzajemne powiązanie oraz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową na rewitalizowanym obszarze.

(Dowód: akta kontroli str. 410-425, 810-924, 944-949)

2.4.3. Wyniki analiz ujęte w sprawozdaniach monitoringowych ukazywały, oprócz stanu zaawansowania prac w ramach poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zmiany wskaźników⁴⁶ dla obszaru rewitalizacji, w tym spadek liczby mieszkańców na tym terenie (o 7,7%) oraz liczby popełnionych przestępstw w stosunku do wskaźnika wyjściowego (o 23,2%), a także spadek liczby osób bezrobotnych i trwale bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców (odpowiednio o: 23,8% i 32,5% w stosunku do wartości bazowej). Jednakże wartości tych wskaźników nie wynikały wprost z określonych w Programie działań i projektów, co uniemożliwiało dokonanie oceny, czy obserwowane zmiany to efekt działań rewitalizacyjnych. Ponadto, jak wskazano w sprawozdaniu monitoringowym za 2019 r., opisywany wskaźnik dotyczący liczby popełnionych przestępstw był nieprecyzyjny i nie było możliwości wygenerowania go w odniesieniu tylko i wyłącznie do obszaru rewitalizacji, ponieważ dla tego terenu nie jest prowadzona statystyka przestępczości⁴⁷.

(Dowód: akta kontroli str. 810-924)

⁴⁶ W latach 2017-2019

⁴⁷ Obszar ten pokrywa się w pewnej części z rejonem dzielnicowym nr VI, który mieści się między ulicami: Pabianicką, Kościuszki, 1 Maja, Staszica, Czyżewskiego, Kempfnówka, Sienkiewicza, Piłsudskiego do granic miasta.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości.

1. W Gminnym Programie Rewitalizacji Bełchatowa nie określono wartości wyjściowych (bazowych) dla wskaźników produktu i rezultatu. Ponadto nie ustalono wartości pośrednich i docelowych dla określonych wskaźników dla obszaru rewitalizacji, produktu oraz rezultatu.

Prezydent Miasta wyjaśniła, że w okresie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Bełchatowa na lata 2016 - 2022, tj. w roku 2016, wytyczne w zakresie opracowania Gminnych Programów Rewitalizacji, nie wskazywały precyzyjnie w jaki sposób powinna być prowadzona ocena gminnych programów rewitalizacji. Miasto Bełchatów przyjęło, że szczegółowy raport z oceny GPR sporządzony zostanie na koniec jego okresu, tj. za rok 2022, a wskaźniki wyjściowe, określone dla obszaru rewitalizacji, stanowiąc będą podstawę do pogłębionej analizy, uwzględniającej między innymi stan aktualnej gospodarki, ludności miasta oraz innych czynników.

(Dowód: akta kontroli str. 347-351, 810-924, 944-949)

NIK zauważa, że brak określonych wartości bazowych, pośrednich oraz końcowych uniemożliwia dokonanie obiektywnej oceny stopnia realizacji Programu. Uniemożliwia ocenę czy stan kryzysowy, zdiagnozowany na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji ulega poprawie, na ile obserwowane zmiany to efekt działań rewitalizowanych, a także czy zjawiska kryzysowe nie są eksportowane poza obszar rewitalizacji.

2. Prezydent Miasta, wbrew obowiązkowi określonymu art. w art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o rewitalizacji, sprawozdania monitoringowe dotyczące stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, za lata 2017 i 2018 opublikował w Biuletynie Informacji Publicznej dopiero w trakcie kontroli NIK, po upływie 19 miesięcy od daty ich zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacyjny. Prezydent Miasta wyjaśniła, że sprawozdania zostały opublikowane na stronie Miasta Bełchatowa w zakładce Gospodarka/Rewitalizacja w dniu 4.04.2019r. *Publikacja omyłkowo była ustawiona na 30 dni i automatycznie po tym czasie została przeniesiona do archiwum, co nie zostało zauważone (...) Administrator strony internetowej w dniu 13.11.2020 r. przywrócił publikację, która wyświetla się pod pierwotną datą publikacji.* Ponadto Prezydent poinformowała, że Sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji za rok 2017 i 2018 zostały opublikowane w BIP w dn. 23 listopada 2020 r.

(Dowód: akta kontroli str. 173-175, 1039-1040, 1047-1048, 1051)

NIK wskazuje, że niezwłoczna publikacja sprawozdań z Biuletynie Informacji Publicznej stanowi realizację przewidzianą w ww. przepisie zasady jawności i przejrzystości, ułatwiając jednocześnie aktywny udział interesariuszy (partycypację społeczną), o którym mowa w tym przepisie oraz w art. 5 tej ustawy.

3. Prezydent Miasta, wbrew obowiązkowi określonymu w art. 22 ust.1 ustawy o Rewitalizacji w okresie od daty uchwalenia GPR nie dokonywał oceny jego aktualności, w sytuacji gdy w myśl ww. przepisu Prezydent Miasta winien dokonywać oceny GRP co najmniej raz na 3 lata W sporządzonych sprawozdaniach monitoringowych odnoszono się przede wszystkim do

analizy wskaźników obszaru rewitalizacji oraz opisu stopnia zaawansowania realizowanych projektów.

Prezydent Miasta wyjaśniła, że *coroczna analiza wskaźników dla obszaru rewitalizacji, przedstawiana w sprawozdaniach monitoringowych, daje Miastu Bełchatów możliwość weryfikowania zmian na obszarze rewitalizacji. Ponadto wskazała, że szczegółowy raport monitoringowy wraz z pełną oceną realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Bełchatowa na lata 2016 - 2022 zostanie opracowany w roku 2023, po zakończeniu obowiązywania dokumentu*

(Dowód: akta kontroli str. 944-949)

Dokonana zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji ocena aktualności GPR, zdaniem NIK, pozwoliłaby Prezydentowi zweryfikować, w jakim zakresie Program Rewitalizacji wymaga zmiany i aktualizacji.

OCENA CZĄSTKOWA

Spśród 13 podstawowych projektów rewitalizacyjnych ujętych w GPR zrealizowano w całości osiem z nich (cztery twarde i cztery miękkie). Projekty inwestycyjne Miasta realizowane były w terminach i zakresach wskazanych w Gminnym Programie Rewitalizacji. Przyjęte w Programie zasady monitoringu i ewaluacji zostały określone w sposób ograniczający możliwość dokonania rzetelnej oceny zachodzących zmian na obszarze rewitalizowanym. Za etap monitorowania odpowiadali członkowie Komitetu Rewitalizacji, koordynator procesu rewitalizacji, a także koordynatorzy przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W programie nie przypisano konkretnych zadań w zakresie prowadzenia systemu monitoringu określonym osobom czy też komórkom. Nie wskazano również osób i jednostek odpowiedzialnych za dokonanie ewaluacji Programu Rewitalizacji. Szczegółowych zadań związanych z monitorowaniem i ewaluacją Programu nie określono także w zakresie czynności zastępcy dyrektora Wydziału Rozwoju Miasta, pełniącego jednocześnie funkcję koordynatora Programu Rewitalizacji.

W Programie określono wartości wyjściowe (bazowe) dla wskaźników dla obszaru rewitalizacji, nie ustalono ich natomiast dla wskaźników produktu i rezultatu. Ponadto dla żadnego z wyznaczników nie określono wartości pośrednich oraz docelowych, co ograniczało ocenę czy stan kryzysowy, zdiagnozowany na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji ulega poprawie, na ile obserwowane zmiany to efekt działań rewitalizacyjnych, a także czy zjawiska kryzysowe nie są eksportowane poza obszar rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji zaopiniował dwa sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji sporządzone za 2017 i 2018 r. na posiedzeniu w kwietniu 2019 r. Sprawozdania te zostały opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej dopiero w trakcie kontroli NIK, po upływie 19 miesięcy od daty ich zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacyjny. Do sporządzania corocznych sprawozdań monitoringowych z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wykorzystywano dane wygenerowane na podstawie bieżących działań realizowanych przez Miasto Bełchatów, jednostki podległe i inne podmioty zaangażowane w realizację działań rewitalizacyjnych.

Wyniki analizy wskazywały, oprócz stanu zaawansowania prac w ramach poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zmiany wskaźników dla obszaru rewitalizacji. Nie pozwalały one jednak na dokonanie rzetelnej oceny wpływu działań rewitalizacyjnych na zmianę wartości tych wskaźników.

Ponadto, duża liczba ujętych w Programie wskaźników produktu (24) i rezultatu (36), brak ich wartości bazowych, pośrednich i docelowych uniemożliwiło dokonanie rzetelnej oceny stopnia realizacji celów określonych w Programie, a tym samym efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową występującą na obszarze

rewitalizacji. Miasto nie podjęło działań mających na celu ustalenie wskaźników umożliwiających rzetelną ocenę postępu realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i osiąganych efektów tych prac. Nie dokonywano oceny aktualności GPR. W sporządzonych sprawozdaniach monitoringowych odnoszono się przede wszystkim do analizy wskaźników obszaru rewitalizacji oraz opisu stopnia zaawansowania realizowanych projektów.

Ustalenia kontroli NIK wskazują, że aktualizacja GPR powinna zostać przeprowadzona, a dokonana zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji ocena aktualności GPR zdaniem NIK pozwoliłaby Prezydentowi zweryfikować, w jakim zakresie Program Rewitalizacji wymaga zmiany i aktualizacji.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski

Uwagi	NIK zwraca uwagę, że interesariusze w ograniczonym zakresie uczestniczyli w procesie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W ocenie NIK uzasadnione jest podjęcie działań mających na celu zwiększenie zainteresowania interesariuszy, szczególnie procesem monitorowania i oceny efektów rewitalizacji, m.in. poprzez stosowanie zróżnicowanych form partycypacji.
Wnioski	1. Rzetelne wykonywanie przez Komitet Rewitalizacji powierzonych mu zadań dotyczących wdrażania Programu i monitorowania przebiegu prac oraz efektów realizowanych przedsięwzięć. 2. Zapewnienie przeprowadzania oceny stopnia aktualności i realizacji GPR, o której mowa w art. 22 ustawy o rewitalizacji w sposób i w terminach przewidzianych w tym programie. 3. Dokonanie aktualizacji GPR, w szczególności w zakresie systemu monitoringu i ewaluacji, w tym wyznaczenie wartości pośrednich i docelowych dla określonych wskaźników dla obszaru rewitalizacji, produktu oraz rezultatu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

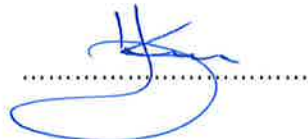
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 23 grudnia 2020 r.

Kontroler

Dariusz Krawczyk
Doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Łodzi

Dyrektor

Przemysław Szewczyk

